

MAŽEIKIŲ GABIJOS GIMNAZIJA

PATVIRTINTA

Mažeikių Gabijos gimnazijos

1. e. p. direktoriaus L. Braslauskienės

2017 m. spalio 13d. įsak. Nr. 45

SMURTO IR/AR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO GIMNAZIJOJE TVARKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir/ar patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo gimnazijoje tvarka (toliau Tvarka) parengta remiantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo rekomendacijų patvirtinimo“ bei Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Mažeikių rajono mokyklose tvarkos aprašu, patvirtintu Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu „Dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Mažeikių rajono mokyklose tvarkos aprašu“ 2017 m. spalio 3 d. Nr. A1-2044.

2. Tvarka nustato bendruomenės narių veiklą, siekiant užkirsti kelią bet kokioms smurto ir/ar patyčių apraiškoms gimnazijoje bei kuriant vaikui saugią ir palankią aplinką.

3. Gimnazijos bendruomenė vykdydama smurto ir/ar patyčių prevenciją ir intervenciją gimnazijoje vadovaujasi LR Švietimo įstatymu, LR Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, JT vaiko teisių konvencija, gimnazijos nuostatais, Mokymo sutartimi ir kitais gimnazijos dokumentais.

4. Tvarkos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką gimnazijoje, ugdyti pozityvų mokinio elgesį bei nustatyti veiksmus individualiu, klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu, siekiant užkirsti kelią smurtui ir/ar patyčioms.

5. Tvarka remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir/ar patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio, formos, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių;

5.2. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir/ar patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. gimnazijos darbuotojai veiksnių imasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiojo apie smurtą ir/ar patyčias apraišką amžiaus, pareigų ir pan.;

5.4. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys geba tinkamai reaguoti patyčių situacijoje.

6. Tvarkeje vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.

6.2. **Patyčios** – psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį ižeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti jam psichologinę ar fizinę žalą. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. *fizinės patyčios*: mušimas, pargriovimas, spardymas, spjaudymas, dusinimas, daiktų atiminėjimas, gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.;

6.2.2. *žodinės patyčios*: pravardžiavimas, grasinimas, įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas, užgauliojimas ir pan.;

6.2.3. *socialinės patyčios* - socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir pan.;

6.2.4. *patyčios kibernetinėje erdvėje* – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir/ar informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui.

6.3. **Vaiko nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai.

6.4. **Prevencija** - tai priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius.

6.5. **Intervencija** - tai gimnazijos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, klasių vadovų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

7. Saugios aplinkos gimnazijoje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: gimnazijos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) įsitraukimą.

8. Tvarkoje vartojamos kitos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatyme bei kituose teisės aktuose.

II. SMURTO IR/AR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

9. Smurto ir/ar patyčių prevencijos ir intervencijos planavimu, organizavimu bei stebėseną rūpinasi gimnazijos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, socialinis pedagogas, psichologas, klasių vadovai, mokytojai, o ją vykdančių dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

10. Gimnazijos vadovas atsako už šios tvarkos įgyvendinimą gimnazijoje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms patyčių ir/ar smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio gimnazijos patyčių ir/ar smurto prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą ir vykdymą.

11. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi gimnazijos Vaiko gerovės komisija.

12. Smurto ir/ar patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos vadovo paskirtas Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, kuris:

12.1. kasmet inicijuoja gimnazijos bendruomenės narių apklausą dėl smurto ir/ar patyčių paplitimo masto, apibendrina jos rezultatus ir supažindina gimnazijos bendruomenę ir/ar Vaiko gerovės komisiją;

12.2. kasmet atlieka gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir/ar patyčias analizę;

12.3. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl smurto ir/ar patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje bei numato priemones kitiems mokslo metams, kurias aptaria Vaiko gerovės komisijoje ir integruoja į Vaiko gerovės komisijos planą.

13. Gimnazija sudaro sąlygas kiekvienam mokiniui nuolat dalyvauti bent vienoje prevencinėje programoje (smurto ir/ar patyčių; alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų prevencijos; rengimo šeimai ir lytiškumo ar kt.) ir pasirinkti, kokiais būdais programa bus įgyvendinama.

14. Pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

15. Tėvai skatinami dalyvauti kuriant saugią mokymo(si) aplinką gimnazijoje, vykdomas jų švietimas.

16. Gimnazijos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos gimnazijoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir/ar patyčias pagal nustatytą Tvarką.

III. SMURTO IR/AR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

17. Visais įtariamų ir realių patyčių ir/ar smurto atvejais kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys reagoja nedelsdamas:

17.1. įsikiša įtaręs ir/ar pastebėjęs patyčias ir/ar smurtą – stabdo ir nutraukia įtarimą keliančius veiksmus;

17.2. primena asmeniui, kuris tyčiojasi ir/ar smurtauja gimnazijos vidaus tvarkos ir elgesio taisykles;

17.3. jei patyčias ir/ar smurtą patyrusiam asmeniui reikia skubios pagalbos, kreipiasi į galinčius ją suteikti asmenis: gimnazijos mokytojus, kitus gimnazijos darbuotojus ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą);

17.4. praneša klasės vadovui, socialiniam pedagogui ar gimnazijos administracijos atstovui apie patyčių ir/ar smurto atvejį, geriausiai tą pačią, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną;

17.5. kibernetinių patyčių atveju išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus ir apie atvejį geriausiai tą pačią, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša anksčiau minėtiems asmenims (pildomas 2 priedas);

17.6. pasityčiojusio ir/ar smurtavusio ir patyčias ir/ar smurtą patyrusio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie kibernetines patyčias pranešti LR ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu: www.draugiskasinternetas.lt. bei kreiptis į kitas institucijas.

18. Mokiniui pasityčiojus ir/ar smurtavus prieš mokinį:

18.1. Patyčias ir/ar smurtą patyręs ar tai stebėjęs mokinys, mokytojas, gimnazijos darbuotojas, tėvai praneša klasės vadovui ar socialiniam pedagogui;

18.2. patyčias ir/ar smurtą patyręs mokinys pildo paaiškinimą, kas įvyko (pildomas 1 priedas);

18.3. pasityčiojęs ir/ar smurtavęs mokinys taip pat pildo paaiškinimą, kas įvyko (pildomas 1 priedas);

18.4. klasės vadovas ar socialinis pedagogas užpildo pranešimą apie patyčias (pildomas 2 priedas);

18.5. klasės vadovas ar socialinis pedagogas inicijuoja individualius pokalbius su patyčių ir/ar smurto dalyviais. Įsitikinę, kad tai patyčių ir/ar smurto atvejis, apie situaciją informuoja patyčias ir/ar smurtą patyrusio ir pasityčiojusio ir/ar smurtavusio mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

18.6. socialinis pedagogas patyčių ir/ar smurto atvejį registruoja socialinio pedagogo darbo žurnale, praneša gimnazijos vadovui;

18.7. klasės vadovas ar socialinis pedagogas, išsiaiškina, ar patyčių ir/ar smurto dalyviams reikia pagalbos ir, reikalui esant, kreipiasi į galinčius pagalbą suteikti asmenis ar įstaigas (psichologą, visuomenės sveikatos specialistą, policiją, greitąją pagalbą);

18.8. klasės vadovas ar socialinis pedagogas vykdo tolesnę patyčių ir/ar smurto situacijos stebėseną. Pasikartojus patyčioms ir/ar smurtui ar esant sudėtingesnei situacijai kreipiasi į gimnazijos Vaiko gerovės komisiją ir perduoda surinktą informaciją.

19. Mokytojui ar gimnazijos darbuotojui pasityčiojus ir/ar smurtavus prieš mokinį:

19.1. patyčias ir/ar smurtą patyręs ar stebėjęs mokinys, mokytojas, gimnazijos darbuotojas, tėvai praneša klasės vadovui ar socialiniam pedagogui;

19.2. mokinys užpildo paaiškinimą, kas įvyko (pildomas 1 priedas);

19.3. pasityčiojęs ir/ar smurtavęs mokytojas, gimnazijos darbuotojas taip pat pildo paaiškinimą, kas įvyko (pildomas 1 priedas);

19.4. klasės vadovas ar socialinis pedagogas užpildo pranešimą apie patyčias ir/ar smurtą (pildomas 2 priedas);

19.5. klasės vadovas ar socialinis pedagogas inicijuoja individualius pokalbius su patyčių ir/ar smurto dalyviais. Įsitikinę, kad tai patyčių ir/ar smurto atvejis, apie situaciją informuoja patyčias ir/ar smurtą patyrusio, mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus), gimnazijos vadovą, Vaiko gerovės komisiją;

19.6. socialinis pedagogas patyčių ir/ar smurto atvejį registruoja socialinio pedagogo darbo žurnale;

19.7. klasės vadovas ar socialinis pedagogas išsiaiškina, ar smurto ir/ar patyčių dalyviams reikia pagalbos ir, reikalui esant, kreipiasi į galinčius pagalbą suteikti asmenis ar įstaigas (psichologą, visuomenės sveikatos specialistą, policiją, greitąją pagalbą);

19.8. klasės vadovas ar socialinis pedagogas kreipiasi į gimnazijos Vaiko gerovės komisiją, perduoda surinktą informaciją ir atvejis nagrinėjamas ten pagal numatytą tvarką.

20. Mokiniui pasityčiojus ir/ar smurtavus prieš mokytoją ar gimnazijos darbuotoją:

20.1. mokytojas ar gimnazijos darbuotojas kreipiasi į socialinį pedagogą ar gimnazijos administracijos atstovą;

20.2. mokytojas, gimnazijos darbuotojas bei pasityčiojęs ir/ar smurtavęs mokinys užpildo paaiškinimą (pildomas 1 priedas),

20.3. socialinis pedagogas ar gimnazijos administracijos atstovas pildo pranešimą apie patyčias (pildomas 2 priedas);

20.4. socialinis pedagogas ar gimnazijos administracijos atstovas inicijuoja individualius pokalbius su patyčių, smurto dalyviais. Įsitikinę, kad tai patyčių ir/ar smurto atvejis, apie situaciją informuoja pasityčiojusio ir/ar smurtavusio mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus);

20.5. socialinis pedagogas ar gimnazijos administracijos atstovas išsiaiškina, ar patyčių, dalyviams reikia pagalbos ir, reikalui esant, kreipiasi į galinčius pagalbą suteikti asmenis ar įstaigas (psichologą, visuomenės sveikatos specialistą, policiją, greitąją pagalbą);

20.6. socialinis pedagogas užfiksuoja patyčių ir/ar smurto atvejį socialinio pedagogo darbo žurnale, praneša gimnazijos vadovui;

20.7. socialinis pedagogas ar gimnazijos administracijos atstovas perduoda surinktą informaciją gimnazijos Vaiko gerovės komisijai, kuri dirba pagal numatytą tvarką.

21. Gimnazijos Vaiko gerovės komisija:

21.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su smurtautoju, patyčias ir/ar smurtą patyrusiu asmeniu, stebėtoju, mokinių tėvais, klase, psichologo, socialinio pedagogo konsultacijos ar kt.), skiria veiksmų plano koordinatorių, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis smurtautoją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

21.2. informuoja gimnazijos vadovą apie esamą situaciją, informuoja nukentėjusių ir smurtavusių mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus), pagal poreikį kviečia juos dalyvauti susirinkime;

21.3. organizuoja švietimo pagalbos specialistų ir/ar pedagogų pagalbą;

21.4. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja situaciją, reikalui esant, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui;

21.5. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) arba jei numatytas veiksmų planas teigiamo rezultato neduoda, nepavyksta sustabdyti smurto ir/ar patyčių, informuoja gimnazijos vadovą ir kreipiasi į Mažeikių policijos komisariatą ir Mažeikių rajono savivaldybės Vaiko teisių apsaugos skyrių.

22. Gimnazijos vadovas, gavęs informaciją apie smurto ir/ar patyčių apraiškas gimnazijoje:

22.1. individualiai kalbasi su skriaudėju ir skriaudžiamuoju;

22.2. jei smurtavo/patyrė smurtą ir/ar patyčias mokiniai, sprendžia dėl poveikio priemonių taikymo, užtikrina tėvų (globėjų, rūpintojų) bei pagalbą vaikui teikiančių tarnybų informavimą bei pagalbos mokiniui suteikimą gimnazijoje ar už jos ribų;

22.3. jei smurtavo/patyrė smurtą ir/ar patyčias mokiniai, apie pastebėtą smurto atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša ir smurtavusių, ir smurtą patyrusių mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams), Mažeikių rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos ir Švietimo skyriui;

22.4. jei mokytojas, gimnazijos darbuotojas patyrė smurtą ir/ar patyčias arba pats smurtavo, apie įvykusį smurto ir/ar patyčių faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša Mažeikių pedagoginei psichologinei tarnybai ar rekomenduoja smurtavusiam ir/ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos;

22.5. imasi priemonių, kad nukentėję nuo smurto turėtų galimybę ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto faktą momento, neatlyginamai gautų psichologinę pagalbą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Gimnazijos mokiniai, mokytojai, kiti darbuotojai su šia Tvarka pasirašytinai supažindinami kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę.

24. Tėvai su šia tvarka supažindinami žinute Tamo dienyne. Tvarka primenama tėvų susirinkimo metu.

25. Tvarka skelbiama gimnazijos internetinėje svetainėje www.gabija.simnet.lt

---

MAŽEIKIŲ GABIJOS GIMNAZIJA

(vardas, pavardė)

(klasė)

Mažeikių Gabijos gimnazijos
Vaiko gerovės komisijai

PAAIŠKINIMAS

20 - -

(Mokinio parašas)

MAŽEIKIŲ GABIJOS GIMNAZIJA

PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS IR/AR SMURTĄ

20 - -

Bendrieji duomenys:	
Kas pranešė:	
Kam pranešė:	
Kada įvyko:	
Kur įvyko:	
Kokia patyčių ir/ar smurto forma naudota ar įtariama, kad naudota (pažymėti):	
☐ Fizinės patyčios	
☐ Žodinės patyčios	
☐ Socialinės patyčios	
☐ Patyčios kibernetinėje erdvėje	
☐ Kita (įrašyti)	
Duomenys apie patyčių ir/ar smurto dalyvius	
Asmens, patyrusio patyčias ir/ar smurtą vardas, pavardė, gimimo metai (klasė)	
Asmens, kuris tyčiojosi ir/ar smurtavo vardas, pavardė, gimimo metai (klasė):	
Pagalbos veiksmų planas (įvykio metu ir po įvykio) (pildo klasės vadovas, socialinis pedagogas, mokyklos administracija)	

MAŽEIKIŲ GABIJOS GIMNAZIJA

SMURTO IR PATYČIŲ FORMOS

- Kito žmogaus mušimas per veidą, rankas, kojas, pilvą, nugarą, užpakalį .
- Nužudymas ar kėsinimas nužudyti.
- Pistoletų, šautuvų, automatų atsinešimas ar panaudojimas mokykloje ar už jos teritorijos ribų.
- Peilių, lazdų, kitų šaltųjų ginklų nešiojimas ar panaudojimas.
- Petardų, kitų sprogstamų medžiagų nešiojimas ar panaudojimas.
- Pastūmimas.
- Kojos pakišimas, kad kitas nugriūtų ar susižalotų.
- Daiktų mėtymas į kitą žmogų.
- Kito žmogaus daiktų naikinimas.
- Rankos užlaužimas.
- Spjaudymas.
- Kandžiojimas.
- Sprigtai, skausmingi odos trynimai.
- Tempimai prieš kito žmogaus valią.
- Apipylimas vandeniu ar kitais skysčiais.
- Drabužių plėšymas.
- Dūrimas peiliu, tušinuku ar kitu daiktu.
- Draskymas nagais.
- Tampymas už plaukų.
- Smaugimas.
- Kito žmogaus daiktų ar kūno tepiojimas tušinuku, rašalu, flomasteriais ar kitais daiktais.
- Bet koks kitoks skausmo sukėlimas.
- Kūno dalių lietimasis prieš kito žmogaus valią.
- Seksualinis priekabiavimas žodžiais ar raštu.
- Seksualiniai santykiai mokyklos teritorijoje.
- Vaikų iki 14 metų seksualinio neliečiamumo pažeidimas.
- Neleidimas rūbinėje persirengti.
- Nusikaltimo planavimas.
- Nepranešimas apie žinomą nusikaltimą.
- Smurtinių bausmių taikymas.
- Naudojimas socialiniu statusu ar užimamomis pareigomis, siekiant pažeminti kitą žmogų ar jam pakenkti.
  - Gąsdinimas.
  - Grasinimas susidoroti.
  - Daiktų ar pinigų atėmimas ar vogimas.
  - Priverstinis skolos „auginimas“.
  - Spaudimas neatskleisti smurtinių veiksmų pedagogams.
  - Išsijuokimas, siekiant pažeminti.
  - Įžeidus pravardžiavimas.
  - Necenzūrinės kalbos vartojimas.
  - Privertimas bėgti iš pamokų.
  - Garsus rėkavimas pamokos metu.
  - Riksmas pertraukų metu ar kieme sukeltas kitiems nemalonius jausmus.
  - Šmeižtas.
  - Apkalbinėjimas už akių, siekiant pažeminti.
  - Demonstratyvus piktybinis izoliavimas.
  - Įžeidžių žinučių rašymas mobiliuoju telefonu ar elektroniniu paštu.

- Privačios informacijos atskleidimas siekiant pažeminti.
- Kitų žmonių ignoravimas dėl lyties, amžiaus, išvaizdos, gebėjimų.
- Privertimas atlikti veiksmus, kurie yra naudingi tik smurtautojui.
- Spaudimas turėti konkrečius įsitikinimus.
- Spaudimas meluoti.
- Kitų žmonių judėjimo laisvės apribojimas, siekiant asmeninės naudos.
- Kitų žmonių privertimas rinktis, su kuo bendrauti ar nebendrauti.
- Mokyklos drausmės taisyklių pažeidimas.
- Viešas kito asmens išjuokimas.
- Tyčinis kito žmogaus įskaudinimas.
- Privertimas skolinti.
- Demonstratyvus atsisakymas vykdyti administracijos, pedagogų nurodymus, susijusius su ugdymo procesu.
- Piktybinis dominavimas, priimant sprendimus.
- Kiti netiesioginiai veiksmai, kuriais siekiama valingai pakenkti kitam žmogui.
- Nusikalstamos grupuotės kūrimas ir dalyvavimas joje.
- Demonstratyvus ar piktybinis vengimas spręsti smurto atvejus.

MAŽEIKIŲ GABIJOS GIMNAZIJA

REKOMENDACIJOS MOKINIAMS, KAIP REAGUOTI Į PATYČIAS IR/AR SMURTĄ

JEI TYČIOJASI IŠ TAVĖS

1. **Aiškiai, nedviprasmiškai pasakyk**, kad tau nepatinka toks elgesys. Pavyzdžiui, “man nemalonu, kai taip mane vadini”, “man nepatinka, kad prasivardžiuoji”, “tai yra patyčios, liaukis”;

2. **Pasitrauk** iš patyčių situacijos, jei turi tokią galimybę. Geriau išeiti iš klasės, pasitraukti toliau nuo užgauliojančių asmenų ir nesiklaudyti jų įžeidinėjimų;

3. **Venk būti vienas**. Paprastai skriaudėjai užgaulioja mokinį, kai šis yra vienas, kai kiti jo neužstoja. Tad buvimas su kitais mokiniais kartais padeda sumažinti patyčių riziką;

4. **Ignoruok**. Kartais skriaudėjai tikisi stiprios reakcijos į patyčias. Tad parodymas, kad patyčios tavęs nežeidžia, pavyzdžiui, ramiai nosisuki ir darai toliau savo darbus, kartais paskatina skriaudėjus liautis šaipytis;

5. **Pajuokauk**. Kai kuriose patyčių situacijose gelbsti humoras, ypač kai skriaudėjai siekia išprovokuoti priešišką reakciją. Pagalvok, kaip galima būtų į pašaipią repliką atsakyti pajuokavimu;

6. **Nesipriešink skriaudėjams** (nepulk muštis), nes gali nukentėti arba pats būti apkaltintas smurtavimu.

Patyčių situacijose skriaudėjų ir patyčias patiriančio mokinio jėgos būna nelygios. Todėl skriaudžiamajam pačiam sustabdyti patyčias būna itin sudėtinga. Patyčios paprastai nesiliauja be suaugusiųjų įsikišimo. Todėl, jeigu patiri patyčias, nelik vienas ir kreipkis pagalbos:

- į suaugusį žmogų, kurio pasitiki (klasės vadovą, mokytoją, tėvus ar kitus patikimus žmones, kuris gali tave išklaudyti ir su kuriuo gali pasitarti, ką darysite toliau);
- telefonu ar internetu šiais kontaktais:

	Telefono numeris	Darbo laikas
Jaunimo linija (www.jaunimolinija.lt) Budi savanoriai konsultantai	8 800 28888	I-VII visą parą
Vaikų linija (www.vaikulinija.lt) Budi savanoriai konsultantai, profesionalai	116 111	I-VII 11:00 - 23:00
Linija Doverija (rusų kalba) Budi savanoriai konsultantai. Pagalba skirta paaugliams ir jaunimui.	8 800 77277	II-VI 16.00 - 20.00
Vilties linija Budi profesionalai, savanoriai konsultantai	116 123	I-VII visą parą

JEI TYČIOJASI IŠ TAVO DRAUGO AR KLASĖS DRAUGO

1. Būk draugiškas su mokiniu, kuris patiria patyčias. Parodyk jam, kad tu matai, kas su juo vyksta ir kad tai tau rūpi. Jei gali, pasistenk dažniau būtu su juo – priekabiautojui bus sunkiau tyčiotis, kai skriaudžiamasis bus ne vienas.

2. Paragink mokinį, kuris patiria patyčias, pasipasakoti kam nors (suaugusiam žmogui, kuriuo jis pasitiki).

3. Papasakok kam nors apie tai, ką matei. Kartais mokiniai, patiriantys patyčias, patys nedrįsta niekam pasakoti, bijo, kad jais nepatikės, bijo smurtautojo keršto. Atmink, kad priekabiautojas taip pat dažnai bijo, kad kas nors sužinos apie tai, kas vyksta.

4. Nesityčiok, nors taip elgiasi tavo draugai. Lengva prisijungti prie kitų vaikų ir priekabiauti prie ko nors, kas yra už kitus silpnesnis. Nesityčiodamas tu parodysi, kad galima elgtis kitaip.

MAŽEIKIŲ GABIJOS GIMNAZIJA

REKOMENDACIJOS KLASIŲVADOVAMS, KAIP PASKATINTI MOKINIUS REAGUOTI Į PATYČIAS IR/AR SMURTĄ

1. Kuriant draugišką klasės mikroklimatą, formuoti nuostatą: „Kiekvienas atsakingas už tai, kas vyksta“.
2. Mokiniai įsipareigoja reaguoti į patyčias, pasirašytinai yra supažindinami su Tvarka.
3. Reguliariai priminti mokiniams, kad jie gali reaguoti į patyčias:
  - 3.1. ignoruodami priekabautoją;
  - 3.2. praeidami pro šalį ir pasakydami: „Tai yra patyčios!“;
  - 3.3. informuodami suaugusįjį.
4. Pabrėžti, kaip svarbu nesudaryti „televizoriaus“ principo: „Stoviu, stebiu, kas vyksta, ir nieko nedarau“.
5. Sukurti kiekvienoje klasėje mokinių reagavimo į patyčias taisykles.
6. Atskirai dirbti su tiksline mokinių grupe – stebėtojais, t. y. naudojant aktyviuosius metodus, pastiprinti tuos mokinius, kurie palaiko skriaudžiamą mokinį, bet nieko nedaro, paskatinti juos reaguoti, pagirti.
7. Kalbėtis su mokinių tėvais, apie tai, kaip svarbu vaiko mokymuisi gera savijauta, emocinė būklė mokykloje, atkreipiant dėmesį į patyčių problemą, paraginant vaikus ir tėvus apie tai nuolat kalbėtis, paprašyti, kad tėvai informuotų klasės vadovą, jeigu jų vaikai stebi (mato) ar patiria patyčias.
8. Stebėti situaciją klasėje, reguliariai aptarti su mokiniais stebėjimo rezultatus.

MAŽEIKIŲ GABIJOS GIMNAZIJA

REKOMENDACIJOS MOKINIŲ TĖVAMS (GLOBĖJAMS, RŪPINTOJAMS) DĖL PATYČIŲ IR/AR SMURTO PREVENCIJOS

1. Aptarkite individualiai su vaiku mokyklos vidaus taisykles. Skirkite tokiam pokalbiui laiko ne tik tada, kai jis prasižengia.
2. Suformuokite elgesio taisykles namuose.
3. Aptarkite su savo vaiku smurtą ir/ar patyčias, matomas per televiziją, smurtinius kompiuterinius žaidimus, netinkamus įvykius kieme.
4. Priminkite, kaip vaikas gali spręsti problemas. Pagirkite, jeigu konfliktines situacijas jūsų vaikas išsprendė nepanaudodamas smurto ir/ar patyčių.
5. Priminkite vaikui, kaip savo pyktį išreikšti tinkamu būdu. Jeigu jūs, kaip tėvas ar mama, supykstate, parodykite vaikui savo pavyzdžiu, kaip galima pyktį išreikšti tinkamu būdu (pasakant žodžiais „aš pykstu“, padaužant į pagalvę, padarant 20 pritūpimų ir pan.).
6. Pastebėkite, jeigu vaikas pradėjo elgtis keistai. Gal jis pradėjo dažniau pykti, gal pradėjo nebesutarti su savo draugais ar bendraklasiais, gal pasidarė žiaurus su gyvūnais. Padėkite vaikui, pasitarkite su psichologu ar patikimu žmogumi jūsų aplinkoje.
7. Nuolat bendraukite su vaiku, susipažinkite su vaiko draugais.
8. Jei matote, kad vaiko draugai netinkamai elgiasi, aptarkite tai su vaiku.
9. Dalyvaukite mokyklos gyvenime. Lankytės įvairiuose renginiuose, teiraukitės klasės vadovo, kaip sekasi jūsų vaikui. Dalyvaukite tėvų susirinkimuose.
10. Tapkite bent kartą metuose savanoriu. Suorganizuokite tėvų – moksleivių diskusiją apie smurtą mokykloje.
11. Jeigu matote, kad kiti Jums pažįstami tėvai nepadedą savo vaikams spręsti smurto ir/ar patyčių problemų, padėkite jiems, nesmerkite už netinkamą elgesį. Mokėkite argumentuotai apginti savo nuomonę.